ДО
ПРЕДСЕДАТЕЛЯ НА
КОМИСИЯТА ПО ПРАВНИ
ВЪПРОСИ
ПРОФ. ЯНКА ТЯНКОВА

ПИСМЕН ОТГОВОР НА ПОСТАВЕНИ ВЪПРОСИ ОТ СЪЮЗ НА СЪДИИТЕ В БЪЛГАРИЯ

От доц. д-р Васил Христов Пандов, кандидат за член на СК на ВСС.

УВАЖАЕМА ПРОФ. ТЯНКОВА,

На основание т. 8 от Раздел V на Решение за приемане на Процедурни правила за условията и реда за отправяне на предложения за кандидатури, предлагане на кандидати, представяне и публично оповестяване на документите, проверка на професионалните и нравствените качества на кандидатите, изслушване на кандидатите и избор на членове за съдийската и прокурорската колегия на Висшия съдебен съвет от квотата на Народното събрание, кандидатите имат възможност да предостанят писмен отговор на поставените в процедурата въпроси.

Предоставям следните отговори в последователността на поставените въпроси в становище от председателя на сдружение Съюз на съдиите в България – г-н Атанас Атанасов:

1. Данните от изследванията за упражняване на правомощия от страна на органите на наказателното производство и изпълнителната власт спрямо магистрати поставят необходимостта от изработване на активна политика от страна на ВСС и по – специално на СК на ВСС за защита на съдиите от неправомерен натиск. Изнесените данни от прокурорски проверки, проверки на ДАНС, прилагане на СРС извън образувани наказателни производства водят до извода, че е налице системно отношение към една категория матистрати – съдиите. Данните за това са от години. Ще припомня неприетия доклад от комисията за установяване на фактите и обстоятелствата относно дейността на Мартин Божанов – Нотариуса, в който са констатирани отделни случаи на прилагане на СРС спрямо магистрати придружени със заплахи и оказване на натиск за разрешаване на дела. В доклада е посочено, че СК на ВСС е направила опит да активизира органите на прокуратурата във връзка с данни за незаконно подслушване на съдии и да защити

независимостта на конкретни съдии, но това не е дало резултат. Този пример е покадателен. СК на ВСС има определени на конституционно равнище правомощия. Безспорно от Основния закон следва нейното задължение да защитава и гарантира независимостта на съдиите. Това задължение е снабдено с ограничени инструменти в законодателството. Както е посочено в писмото ви формалния подход в практиката на ВСС е да се направи публично изявление. Това не е достатъчно. Проблемът следва да се раздели на две части. Първата е относно необходими законодателни промени. СК на ВСС може в спешен порядък със съдействието на професионални и неправителствени организации да предложи на Министъра на правосъдието промени в законодателството относно режима на използване на СРС (правила за съхранение и унищожаване на изготвени ВДС; нови правила за компетентните органи за разрешаване прилагане на СРС спрямо съдии (тричленен състав на ВКС със случаен подбор от всички съдии), правила за нарочен регистър на приложени СРС спрямо магистрати и уведомяване на НБСРС за приложение на СРС спрямо магистрати при законови предпоставки за това, ако не е образувано наказателно производство и ВДС не са приобщени; изменение на чл.145а и чл.284в от НК с въвеждане на квалифицирани състави на наказания при използване на СРС спрямо магистрати). Извършването на сравнителен анализ и въвеждане на нов специален състав на престъпления против правосъдието при превратно упражняване на правомощия от страна на съдебен или орган на изпълнителната власт спрямо магистрати. На следващо място СК на ВСС следва да създаде временна комисия, която да направи анализ на всички вече публично известни практики и да навлезе в изследване на всички кръгове на влияние в съдебната система, които са публично известни и причините, поради които предходния състав на СК на ВСС не постигна никакви резултати с изследването – към момента няма приет доклад от създадената такава комисия. Както съм посочил в писмевата си концепция, „наложителен е поглед и назад към изключително тежките системни недъзи като мрежите за влияние на Пепи „Еврото“ и Мартин Божанов „Нотариуса“. Новият състав на ВСС няма как да спечели доверие, ако не може да се изправи пряко и открито пред структурните дефицити на съдебната система.“

Извън законодателните промени, както посочих, СК следва да използва всички свои правомощия за изграждане на институционален механизъм за съдействие и диалог с компетентните органи, които имат отношение към неправомерни и съставомерни действия по засягане на независимостта на съдиите. За съжаление от посочения по – горе проект на доклад на Временната

комисия се установява, че са налице обосновани предположения, че част от кръговете на влияние са имали контакти и покровителство от държавни органи. Това премества дискусията на нивото на гарантиране на националната сигурност на България, за което ВСС има своята отговорност. В концепцията съм предложил създаване на механизми за диалог и

Минималното, което като член на СК на ВСС ще положа усилия да не случи е това **ВСС от защитен механизъм да се превърне в механизъм за влияние и управление на държавата в разрез с принципите на правовия ред и демокрацията. Както съм посочил в концепцията си** „Механизмът на СК на ВСС не включва предварително създадени процедури за взаимодействие с други компетентни органи, като МВР, ДАНС, КПК, прокуратура. Необходимо е да се създадат роли и разпределение на отговорности в изброените органи при подаване на сигнал от страна на ВСС за неправомерно влияние върху независимостта на съдия. Този механизъм следва да гарантира, че самият той няма да се превърне в средство за накърняване независимостта на съдиите."

Необходимо е разработване на правила за защитено подаване на сигнали от магистрати до СК на ВСС, извън общия ред на подаване на сигнали до ИВСС, който е регламентиран в ЗСВ. Това е залегнало в концепцията ми.

Следва да се въведе практика на сезиране от страна на членове на СК на ВСС на ИВСС и колегиите на ВСС при сигнали за превратно упражняване на власт от страна на магистрати, като това могат да бъдат съдии, прокурори или следователи. В лично качество поемам ангажимент да упражнявам това свое правомощие при наличие на данни за превратно упражняване на власт с цел натиск върху съдии или други магистрати.

Накрая не мога да не подчертая, че всички форми на структуриране и защита на независимостта на съдиите следва да запазват баланса за ненакърняване на независимостта на органите на съдебната власт. Практически е доказано и изведено в практиката на ЕСПЧ, че всякакви нови форми на дисциплинарна отговорност и проверки (ветинг) трябва да отговарят на всички стандарти на независимост.

2. Във връзка с отговора на първия въпрос бих предложил на ВСС извършване на цялостна проверка на междуинституционално равнище за начина на приложение и резултатите от извънпроцесуални проверки, оперативни разработки и приложение на СРС спрямо магистрати. Тази проверка включва и дейността на КПК и НАП. Припомням за списъците с имущество на магистрати извън страната, при който участие имаха посочените органи и главния прокурор.

3. Проверките по чл.145 от ЗСВ като извънпроцесуална дейност на прокуратурата е предмет на множество дискусии в правната общност по принцип. Посочените недъзи на това процесуално правомощие се проявяват и спрямо гражданите, не само съдиите. Правомощията на прокурорите за извършване на проверка по чл.145 о ЗСВ е било обект на анализ от Конституционния съд в Решение № 3 от 2023г. Това правомощие се свързва с установения в Основния закон надзор за законност и с прамомощията по установяване на обстоятелства, които биха били законен повод за образуване на наказателно производство. Според КС съизмерването на прокурорската дейност по реда на чл. 145 от ЗСВ спрямо общата абстрактна мяра, която се определя от конституционните правомощия на прокуратурата, детайлизирани в законите, легитимира оспорената уредба за това, че свободата на преценка на прокуратурата *няма да прерасне в произвол.* Конституционната мяра за правовата държава и законността в упражняване на правомощията на прокуратурата са принципите, при които следва да се разглежда проблема. СК на ВСС може да приложи целият възможен инструментариум при превратно упражняване на правомощията от прокурор, включително главния прокурор или други административни ръководители. Данните от докладите, които цитирате, сочат на тенденция по установяване на външен натиск от страна на отделни прокурори върху дейността на съдиите. Засягането на независимостта на магистратите отвътре е най – високото ниво на опасност пред конституцинно съобразното функциониране на съдебната система. В това отношение има две групи мерки, които бих предложил. Първата е съвместно с орган със законодателна инициатива – министъра на правосъдието, ВСС да измени ЗСВ, като създаде материални и процесуалноправни гаранции за независимост на магистрати при проверки по чл.145 от ЗСВ в изпълнение на стандартите за независимост на съдиите според практиката на ЕСПЧ и СЕС. Възможни са различни подходи за изменение относно предпоставките за започване на проверки, контрола и последващи санкции при незаконосъобразно действие, вкл. допълнение на Кодекс за етично поведение на българските прокурори и следователи. Въвеждане на режим на специализиран режим на отговорност на държавата за вреди при институционален натиск върху магистрати при приложение на стандартите на ЕСПЧ. На

следващо място, относно правомощията ми като член на ВСС поемам ангажимент да предложа мерките, описани по – горе, които да позволят инициирането на дисциплинарни производства при злоупотреба с процесуални права относно проверките. ВСС следва публично да оповести своята политика и критерии за предотвратяване на подобен натиск при пълно спазване на независимостта на прокурорското убеждение и изпълнението на правомощията му.

4. Да, подкрепям допълнителни механизми за режима на разрешаване, приложение, използване на резултатите и контрол на СРС спрямо магистрати. Важи посоченото в отговор 1 по – горе, в който съм предложил конкретни мерки и начини за постигане на това при спазване на конституционното разделение на властите.
5. Както посочих по – горе през последните години е налице информация за случаи на неправомерно използване на информация, придобита чрез проверки, оперативни разработки и използване на СРС. Това се установи от Временната комисия в 49-то НС, като се посочва, че „срещу определени лица, които са поставени под контрол – те и техните комуникации, при провеждането на протестите през 2020 г., както и огромния брой разрешения за използване на СРС, дадени от председателя на Апелативния специализиран съд за прилагане на специални разузнавателни средства по отношение на магистрати за последните години и как след закриването на този съд, тази бройка чувствително е намаляла“. Използването на информация от СРС извън нуждите на наказателното производство е престъпно деяние и може да се създаде квалифициран състав, ако магистрат е с засегнато лице. Относно други данни от проверки, прокурорите носят отговорност за нарушение на изискванията за конфиденциалност по КЕПБПС и съставлява. Разгласяването на обстоятелства, които са станали известни при проверка, съставлява служебна тайна по ЗСВ и се носи наказателна отговорност за това. ВСС може да бъде активен при сезиране на компетентните органи, още повече, че подобно нарушение съставлява по стандартите на дисциплинарната отговорност неизпълнение на задължението за опазване на престижа на съдебната власт. В обобщение бих предложил след анализа по т.1 приемането на цялостна политика на ВСС за нетолерантност, предотратяване и наказаване на действия и бездействия, които засягат незасимостта на съдиите. Действащият Механизъм за действие на ВСС при засягане на независимостта на съдиите следва да се допълни и доразвие.

6. Липсата на достъп от страна на ВСС до материали, информация и данни от органите на прокуратурата, МВР, ДАНС и КПК е пречка пред установяването на обстоятелства и факти, които съставляват за предприемане на мерки за дисциплинарна отговорност на съдиите. ВСС няма законов механизъм да получи данни от обхвата на досъдебни производства, извънпроцесуални проверки и оперативни разработки. Получаването на данни от ВСС в активната фаза на подобни действия може да препятства дейността на органите на наказателното производство и антикорупцията. От друга страна, както посочих по – горе, необходимо е да се въведат материални и процесуални правила, които да гарантират, че подобни действия не застрашават независимостта на съдиите. Такива правила съществуват, но не се прилагат ефективно, като общите правила за срока на проверките и за приключване на досъдебните производства. ВСС може да предложи на министъра на правосъдието създаването по законодателен път на подобни гаранции. На следващо място концепията за създаване на нов орган за разследване на действията на магистрани, извън общия наказателен процес и антикорупционното законодателство, крие рискове относно спазване на международните стандарти за независимост на съдиите и не е утвърдена практика в сравнителен план. Проблемът в България не е с правната рамка, а с процесите по правоприлагане. Опитите със законодателни промени да се разрешат проблеми на неефективното правоприлагане със създаване на специални органи в близкото минало показва неблагоприятни последици. Считам, че следва да се ползват съществуващите правомощия на ИВСС, които може да се надградят с производство за защита на магистрати от натиск. При действащата уредба ВСС може да предприеме редица действия по предотвратяване от страна на прокурори и следователи. Относно неправомерни действия от страна на органи на изпълнителната власт, следва да се въведе описания механизъм за координация и съвместни действия.
7. Както посочих, подкрепям създаването на правила и постоянен механизъм във ВСС за защите на съдии от външен и вътрешен натиск и създаване на постоянна комисия за съдебна независимост. В допълнение всичко посочено по – горе.
8. Наличието на информация, събрана по описания ред и ползването ѝ извън предназначението ѝ осъществява състава на престъпни деяния – служебна тайна, данни от СРС. В този смисъл членовете на ВСС носят наказателна и дисциплинарна отговорност, ако ползват подобна информация ненадлежно. Относно наличието на такива

нерегламентирани масиви от данни бих предложил като част от изложеното по – горе анализ от страна на ВСС в координация с компетентните органи. Такива масиви има данни да са събирани от групите за влияние около Петър Петров – Еврото и Мартин Божанов – Нотариуса. Новият състав на ВСС трябва да се изправи срещу тези отрицателни явления, за да постави на нова основа доверието на обществото.

9. Бих предприел описаните по – горе инициативи и бих отчитал тяхното развитие, което ще бъде в зависимост от актовете на колективния орган.
10. Наличието на евентуални данни за извършени закононарушения от страна на магистрати, които не се ползват по предвидения в закона ред може да осъществява състава на престъпни деяния, като търговия с влияние и други. Те могат да се ползват за публични кампании, какъвто случаи има последните години. Налице е очевиден дефицит и нежелание на компетентните органи да установят произхода на подобни данни при тяхното разгласяване. Мисия и задача на новия състав на ВСС е да ограничи тази „черна кутия“ на паралелното кадрово развитие на българските магистрати. Начините за това са чрез координация с други органи, нарочна политика, обективирана в актове на ВСС, създаване на нарочна комисия за съдийска независимост. Полезно действие би имало изпълнението на мярката от концепцията за създаване на защитен механизъм за подаване на сигнали в такива случаи от съдии и ред за регистрация и оповестяване на контактите на членове на ВСС и магистрати с представители на изпълнителната и законодателната власти.

С уважение:
доц. д-р Васил Христов Пандов

Qualified eSignature
VASSIL CHRISTOV PANDOV
Qualified time-stamped: 30.10.2026 10:50:22 Z
Compliant with eIDAS
evrotrust